

Застосування Міжнародного стандарту фінансової звітності 17 «Страхові контракти». Серія вебінарів

Андрусів Андрій

менеджер Департаменту методології регулювання страхового ринку Національного банку України, PhD

Сіухіна Катерина

провідний економіст Департаменту бухгалтерського обліку Національного банку України, к.е.н.

члени проєктної команди Національного банку України «Звітність учасників ринку небанківських фінансових послуг» (напрямок Страхування)

вересень-жовтень 2022

Disclaimers

- Формат вебінару передбачає проведення відеозапису. Беручи участь у заході, ви даєте свою згоду на проведення відео- та аудіозапису з метою публікації таких матеріалів на сторінці офіційного інтернет-представництва Національного банку України з подальшим використанням в навчальних цілях.
- Будь-які інтерпретації, висновки та думки, висловлені у цій презентації, є безпосередньо думкою автора і не є офіційною думкою Національного банку України. Національний банк України не несе відповідальності за точність та будь-які інші дані, які наведені або на які здійснюється посилання у цій презентації.
- Права та дозволи:
Матеріал у цій презентації захищений авторським правом. Копіювання та / або передача частин або всієї цієї роботи та/або відеоматеріалів запису будь-якій стороні за межами Національного банку України без відповідного дозволу може бути порушенням чинного законодавства.

©2022 Національний банк України

Серія вебінарів «Застосування МСФЗ 17»

2-3 години 1-2 рази на тиждень (вівторок та/або четвер) з 15.00, починаючи з 06 вересня 2022 року (актуальний графік розміщений на сайті Національного банку України)

Вебінар проводиться із відеозаписом (тільки спікери від Національного банку України)

Виступи спікерів-експертів страхового ринку не записуються

Усі питання по семінарам та інформації, що міститься у цій презентації, прохання надсилати на адресу: IFRS_17@bank.gov.ua

Спікери залишають за собою право залишити без відповіді запитання, які задані під час виступу та/або в чаті

Основні питання для розгляду на серії вебінарів «Застосування МСФЗ 17 «Страхові контракти»

- Організаційні заходи страховиків при впровадженні МСФЗ 17
- Причини впровадження МСФЗ 17. Основні відмінності відображення у звітності за МСФЗ 4 та МСФЗ 17.
- Огляд застосування МСФЗ 9 в страхових компаніях (оглядово).
- Сфера застосування МСФЗ 17 та виключення із МСФЗ 17.
- Відділення компонентів від страхового контракту.
- Агрегування страхових контрактів.
- Межі контрактів та грошові потоки виконання.
- Загальна модель обліку (GMM). Первісне визнання та оцінка зобов'язання на залишок покриття, коригування на нефінансовий ризик, контрактної сервісної маржі. Облік.
- Загальна модель обліку (GMM). Оцінка зобов'язання за страховими вимогами.

Усі питання по семінарам та інформації, що міститься у цій презентації, надсилати на адресу: IFRS_17@bank.gov.ua

Основні питання для розгляду на серії вебінарів «Застосування МСФЗ 17 «Страхові контракти»

- Загальна модель обліку (GMM). Зміна грошових потоків виконання, ставок дисконтування. Визначення страхового доходу та витрат.
- Загальна модель обліку (GMM). Обтяжливі контракти.
- Загальна модель обліку (GMM). Розкриття.
- Облік контрактів з умовами прямої участі.
- Спрощена модель обліку (PAA). Критерії застосування, первісне визнання та подальший облік, розкриття.
- Облік випущених контрактів перестраховування, особливості.
- Облік утримуваних контрактів перестраховування. Грошові потоки в межах контракту. Облік прибуткових та обтяжливих контрактів. Особливості розкриття.
- Перехід на МСФЗ 17: можливі підходи.

Основні питання для розгляду на вебінарі 20 вересня

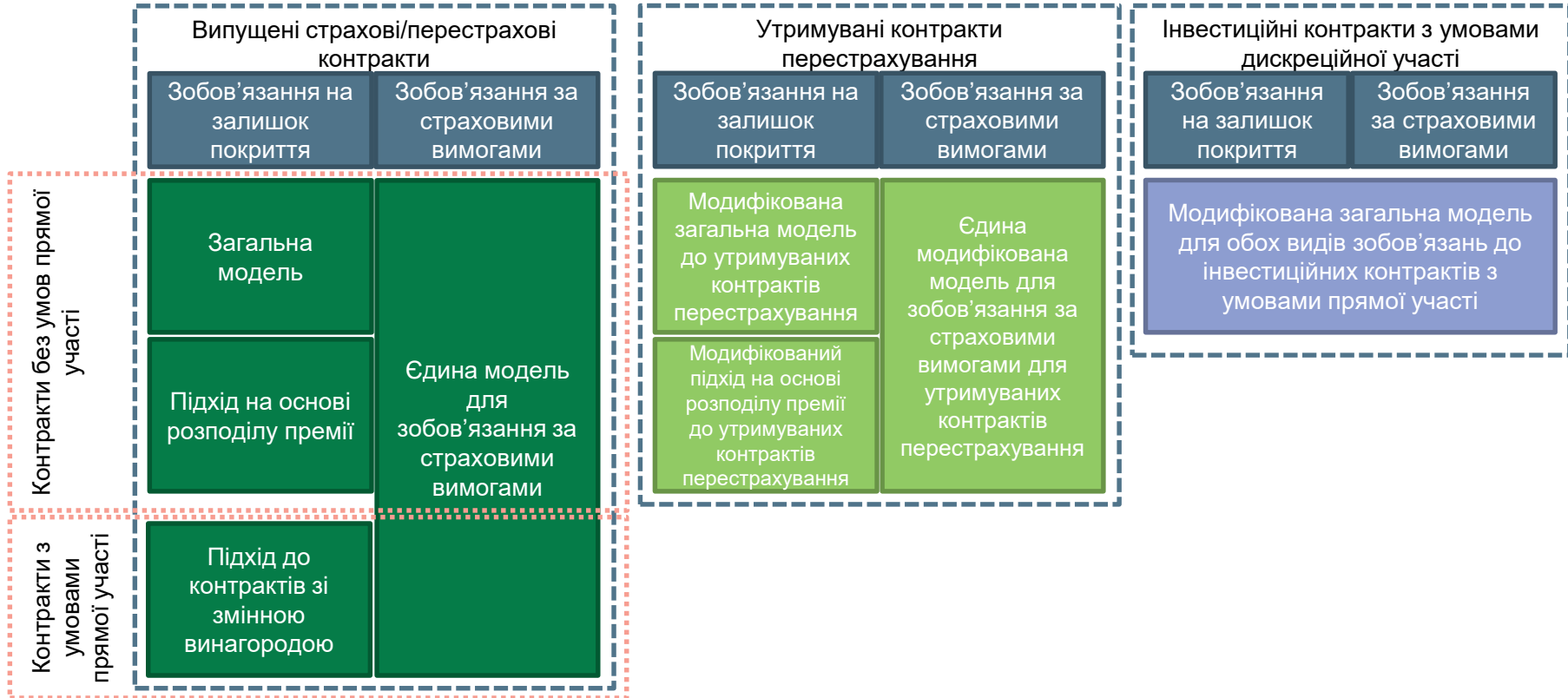
- Загальна модель обліку (GMM). Подальший облік страхового контракту (приклади, фактичні грошові потоки співпадають із плановими, зменшення планових грошових потоків)
- Загальна модель обліку (GMM). Методи розрахунку страхового доходу
- Загальна модель обліку (GMM). Відображення змін у фінансових припущеннях (поточні ставки дисконту та первісна ставка дисконту), відповідно до різних варіантів облікової політики
- Загальна модель обліку (GMM). Принципи обліку обтяжливих страхових контрактів

Усі питання по семінарам та інформації, що міститься у цій презентації, надсилати на адресу: IFRS_17@bank.gov.ua

Подальший облік страхових контрактів без умов прямої участі. Загальний підхід (підхід, за якого не застосовується підхід на основі розподілу премії)

Облік в межах планових грошових потоків

Моделі обліку згідно МСФЗ 17

Оцінка контрактних зобов'язань згідно загальної моделі (GMM)

Зобов'язання на залишок покриття (LRC)

Грошові потоки виконання, що стосуються **майбутніх послуг**

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL)

Коригування на нефінансові ризики (RA)

Контрактна сервісна маржа (CSM)

Вартість грошей в часі
(дисконтування)

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за існуючими **страховими контрактами** стосовно **страхових подій**, які ще не настали

Зобов'язання за страховими вимогами (LIC)

Грошові потоки виконання, що пов'язані з **наданими в минулому послуг**

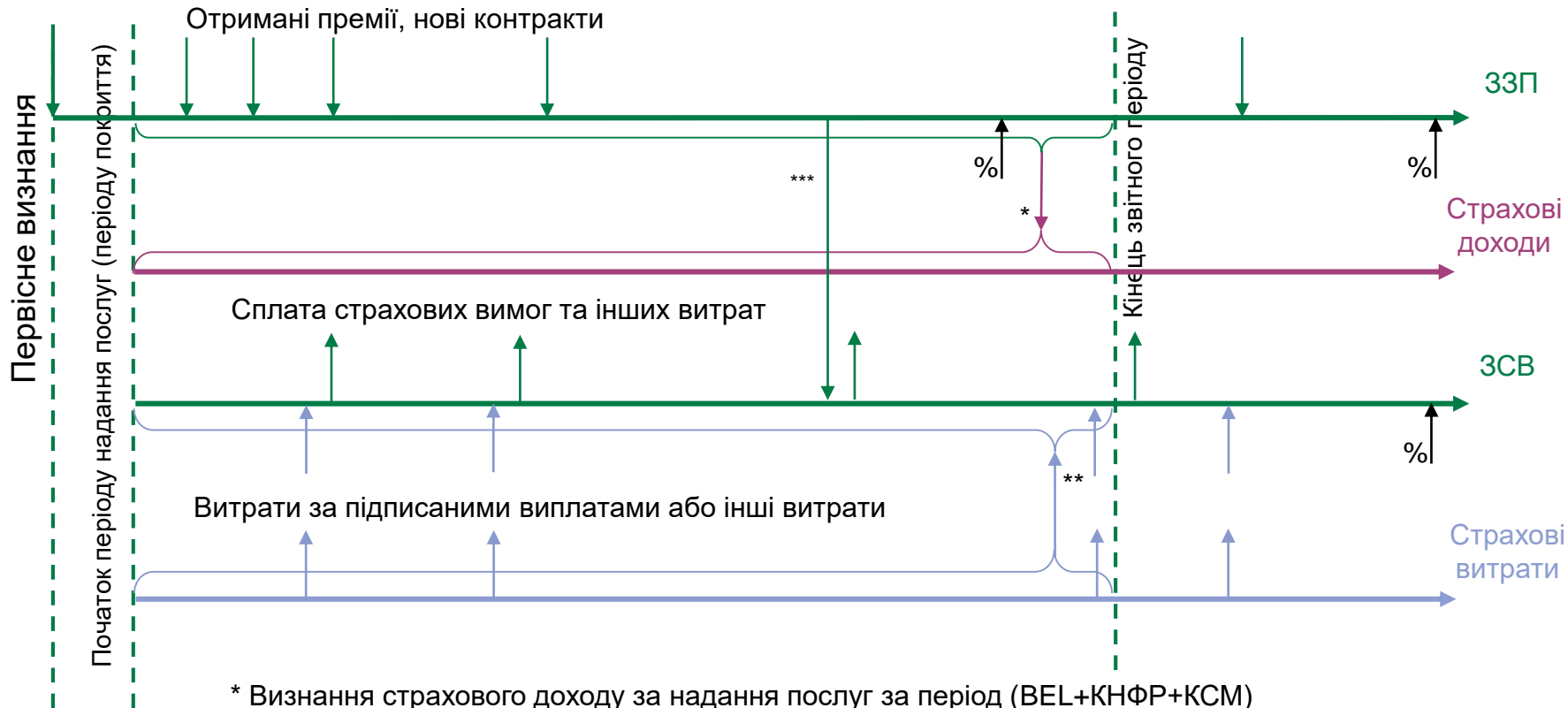
Очікувані майбутні грошові потоки (BEL)

Коригування на нефінансові ризики (RA)

Дисконтування

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за **страховими подіями, що вже настали**, включаючи події, що настали, але за якими не надходило вимог про здійснення страхових виплат, а також інші понесені витрати на страхування

Повторення. Зміни в зобов'язанні за страховими контрактами для **прибуткових** контрактів

* Визнання страхового доходу за надання послуг за період (BEL+KHFP+KCM)

** Визнання витрат, за подіями які настали але за якими не надходило вимог

*** Інвестиційний компонент

Подальша оцінка страхових контрактів без умов прямої участі. Загальний підхід (підхід, за якого не застосовується підхід на основі розподілу премії)

Визначення суми страхового доходу.

Планові ГПВ = Фактичні ГПВ

Подальший облік страхового контракту. Приклад 1 (1/4)

На дату первісного визнання (на дату початку страхового покриття) страхового контракту очікується, що компанія отримає премію 900 грн в перший день страхового покриття (оцінка теперішньої вартості грошових надходжень 900 грн). Компанія оцінює, що теперішня вартість потоків виконання (вихідних) за контрактом становитиме 545 грн (600 грн – майбутня вартість). Компенсація за нефінансовий ризик на дату первісного визнання становитиме 120 грн.

Сума одиниць покриття у всіх звітних періодах – однакова.

Сума сплачених вимог за всі 3 роки – співпадає із сумами очікуваних вихідних грошових потоків

Назва рахунку	Найкраща оцінка зобов'язання (BEL)	Коригування на нефінансовий ризик	Контрактна сервісна маржа	Балансова вартість зобов'язання
Вх. баланс	355	(120)	(235)	0

Подальший облік страхового контракту. Приклад 1 (2/4)

№ з/п	Зміст операції (1-й рік)	Дебет	Кредит	Сума	Коментар
1	Отримано премію	Грошові кошти	ЗЗП (BEL)	900	
2	Нараховано відсоткові витрати (дисконтування BEL)	Фінансові витрати	ЗЗП (BEL)	$27 = (355 - 900) * 5\%$	ТВ кін.зв.пер – ТВ поч.зв.пер за виключенням кор.на під.досвіду та вибуття контрактів (інфо.від актуарія)
3	Нараховано відсоткові витрати (дисконтування КСМ)	Фінансові витрати	ЗЗП (КСМ)	$12 = 235 * 5\%$	ТВ поч.зв.пер * ставка дисконту, визначена при первісному визнанні
4	Вивільнення частини суми коригування на нефін. ризик	ЗЗП (КНФР)	Страховий дохід	$40 = 120 / 3$	Сума розподілу залежить від припущень закладених при розрахунку КНФР, здійснюється після дисконтування, якщо застосовується
5	Розподіл КСМ	ЗЗП (КСМ)	Страховий дохід	$82 = (235 + 12) / 3$	Відповідно до одиниць покриття (у прикладі кількість одиниць рівна у різних періодах)

Подальший облік страхового контракту. Приклад 1 (3/4)

№ з/п	Зміст операції (1-й рік)	Дебет	Кредит	Сума	Коментар
6	Вивільнення ЗЗП	ЗЗП (BEL)	Страховий дохід	200	Сума розподілу залежить від припущень закладених при розрахунку BEL
7	Відображення вимог за подіями, що вже настали, включно з тими, за якими не надходило вимог, та інших понесених витрат	Страхові витрати	Зобов'язання за страховими вимогами	200	Включає формування та/або коригування IBNR, RBNS, відображення всіх витрат, що стосуються групи контрактів (крім виключень)
8	Сплата затверджених вимог	Зобов'язання за страховими вимогами	Грошові кошти	200	Для витрат, що не сплачуються – кредитуються рахунки накопиченого зносу

Подальший облік страхового контракту. Приклад 1 (4/4)

	ЗЗП(BEL) + ЗСВ	ЗЗП (КНФР)	ЗЗП (КСМ)	БВ зобов'язання
Вх. баланс	355	(120)	(235)	0
Отримання премії	(900)	-	-	(900)
Приведення до поточної ТВ	(27)	-	(12)	(39)
Відображення страхового доходу	200	40	82	322
Відображення страхових витрат за виплатами	(200)	-	-	(200)
Вихідні ГП	200	-	-	200
Вихід. баланс	(372)	(80)	(165)	(617)

Фінансова звітність. Приклад 1

Стаття звітності	ПВ	Кін. року 1	Кін. року 2	Кін. року 3
Грошові кошти	0	700	500	300
Балансова вартість страхового контракту	0	(617)	(317)	0
ЗЗП – BEL (Вхідні - премії)	900	0	0	0
ЗЗП – BEL (Вихідні - витрати)	(545)	(372)	(191)	0
ЗЗП – КНФР	(120)	(80)	(40)	0
ЗЗП – КСМ	(235)	(165)	(87)	0
Прибуток	0	(83)	(183)	(300)

Стаття звітності – без наростаючого підсумка	Рік 1	Рік 2	Рік 3	Усього
Результат від страхової діяльності	122	126	131	380
Дохід від страхової діяльності	322	326	331	979
Витрати на страхові послуги (очікувані)	200	200	200	600
Розподіл КНФР	40	40	40	120
Розподіл КСМ	82	86	91	259
Витрати на страхові послуги	(200)	(200)	(200)	(600)
Фінансові доходи або витрати	(39)	(27)	(13)	(79)
Фін.витрати від дисконтування BEL	(27)	(19)	(9)	(55)
Фін.витрати від дисконтування КСМ	(12)	(8)	(4)	(24)
Прибуток	83	100	117	300

Премія скоригована на фін. ефект

Дохід від страхування. Метод визначення 1 (§Б124)

Дохід від страхування за період може бути також проаналізований як **сукупне значення змін у зобов'язанні на залишок покриття** за період, пов'язане з послугами, за які суб'єкт господарювання розраховує одержати компенсацію. Ось ці зміни:

- **витрати на страхові послуги, понесені протягом періоду** (що оцінюються за сумами, очікуваними на початок періоду), за винятком:
  - сум, віднесених на компонент збитку за зобов'язанням на залишок покриття з застосуванням §51(а);
  - платежів на погашення інвестиційних компонентів;
  - сум, пов'язаних зі справлянням податків на основі операцій від імені третіх сторін (на зразок податків на премії, податків на додану вартість, а також податків на товари й послуги) (див. §Б65(ж)); і
  - аквізиційних витрат (див. §Б125);
- **зміни в коригуванні на нефінансовий ризик** за винятком:
  - змін, урахованих у складі фінансових доходів або витрат за страхуванням, з застосуванням параграфу 87;
  - змін, що коригують контрактну сервісну маржу, оскільки вони відносяться до майбутньої послуги із застосуванням §44(в) та 45(в);
  - сум, віднесених на компонент збитку за зобов'язанням на залишок покриття з застосуванням §51(б);
- **сума контрактної сервісної маржі**, визнана в прибутку або збитку за період із застосуванням §44(г) та 45(г);
- інші суми, якщо такі є: наприклад, коригування на підставі досвіду на надходження премій за винятком тих, що пов'язані з майбутньою послугою (§Б96(а))

Дохід від страхування. Метод визначення 2 (§Б123)

Відповідно до МСФЗ 15, суб'єкт господарювання, застосовуючи МСФЗ 17 при наданні послуг протягом періоду, зменшує зобов'язання на залишок покриття на суму наданих послуг і визнає дохід від страхування. Зменшення зобов'язання на залишок покриття, що призводить до виникнення доходу від страхування, не включає в себе змін у цьому зобов'язанні, що не пов'язані з послугами:

- ❖ зміни, що не пов'язані з послугами, наданими протягом періоду, наприклад:
  - зміни, обумовлені грошовими надходженнями від одержаних премій;
  - зміни, пов'язані з інвестиційними компонентами протягом періоду;
  - зміни, обумовлені грошовими потоками від позик, наданих держателям страхових полісів;
  - зміни, пов'язані зі справлянням податків на основі операцій від імені третіх сторін (на зразок податків на премії, податків на додану вартість, а також податків на товари й послуги) (див. параграф Б65(i));
  - фінансові доходи або витрати за страхуванням;
  - аквізиційні грошові потоки (Б125);
  - припинення визнання зобов'язань, переданих третій стороні;
- ❖ зміни, пов'язані з послугами, за які, однак, суб'єкт господарювання не розраховує на компенсацію — тобто збільшення або зменшення компоненту збитку в зобов'язанні на залишок покриття (§ 47–52).

Дохід від страхування. Приклад 1

	ПВ	Кін. року 1	Кін. року 2	Кін. року 3
Балансова вартість страхового контракту	0	(617)	(317)	0

№ з/п		За 1-й рік	За 2-й рік	За 3-й рік
1	Зміни в БВ страхового контракту (ЗЗП) за період:	0-617	617-317	317-0
2	Зміни, що не вплив. на визнання стр. доходу:			
3	Надходження премій	900	0	0
4	Дисконтування BEL та КСМ	39	27	13
5	Зміни, що вплив. на визнання стр. доходу:			
6	Розподіл BEL	-200	-200	-200
7	Розподіл КНФР	-40	-40	-40
8	Розподіл КСМ	-82	-86	-91

Стаття звітності – без наростаючого підсумка	Рік 1	Рік 2	Рік 3	Усього
Дохід від страхової діяльності (§Б123) (1+3+4)	322=-617+900+39	326	331	979
Дохід від страхової діяльності (§Б124) (6+7+8)	322=200+40+82	326	331	979

Подальша оцінка страхових контрактів без умов прямої участі. Загальний підхід (підхід, за якого не застосовується підхід на основі розподілу премії)

Визначення суми страхового доходу.

Планові ГПВ > Фактичні ГПВ

Черговість відображення операцій (прибуткові контракти)

Отримання/сплата «реальних» грошових потоків та оприбуткування нових контрактів

- Отримання премій
- Сплата страхових виплат та інших витрат (та відповідне визнання витрат)
- Залучення нових контрактів
- Сплата всіх ГП, що є частиною ЗЗП, але не будуть стр. доходами (інвест.компонент, податки..)

Відображення впливу фінансових ризиків та вартості грошей в часі, припущень, що не пов'язані із фінансовим ризиком

- Відображення впливу фін.ризиків за ставкою, визначеній на дату первісного визнання (для КСМ та ГПВ)
- Відображення впливу припущень, що не пов'язані із фінансовим ризиком (ГПВ=BEL+RA)
- Відображення впливу фін.ризиків за поточною ставкою (для ГПВ, зокрема впливу на припущення, де сума виплат суттєво залежить від фін.ризиків)

Відображення страхових доходів та страхових витрат

- Відображення у страхових доходах ГПВ (BEL+RA), КСМ за звітний період (за надані послуги)
- Відображення витрат за подіями, що відбулися, але за якими не надходило вимог щодо сплати, та інших витрат, що стосуються звітного періоду

Подальший облік страхового контракту. Приклад 2 (1/4)

Продовження прикладу 1. Рік 1 – як у прикладі 1.

Рік 2: сума фактичних виплат за рік склала 150 грн (планово 200 грн).

Компанія вирішує переглянути:

- суму BEL на 3-й рік до рівня 140 грн (зміна на 60 грн майбутньої вартості, 58 грн теперішньої вартості);
- суму коригування на нефінансовий ризик до рівня 30 грн (зміна на 10 грн) – КНФР не дисконтується.

Ставка дисконтування 5 %.

Рік 3: сума фактичних виплат = сумі очікуваних виплат (140 грн)

Залишки за рахунками на початок 2-го року:

Назва рахунку	Найкраща оцінка зобов'язання (BEL)	Коригування на нефінансовий ризик	Контрактна сервісна маржа	Балансова вартість зобов'язання
Вх. баланс	(372)	(80)	(165)	(617)

Подальший облік страхового контракту. Приклад 2 (2/4)

№ з/п	Зміст операції (2-й рік)	Дебет	Кредит	Сума	Коментар
1	Нараховано відсоткові витрати (дисконтування BEL)	Фінансові витрати	33П (BEL)	19 (372*5%)	ТВ кін.зв.пер – ТВ поч.зв.пер за виключенням кор.на під.досвіду та вибуття контрактів (інфо.від актуарія)
2	Нараховано відсоткові витрати (дисконтування КСМ)	Фінансові витрати	33П (КСМ)	(165*5%)	ТВ поч.зв.пер * ставка дисконту, визначена при первісному визнанні
3	Перегляд припущень на майбутнє (BEL)	33П (BEL)	33П (КСМ)	58= (200-140)/(1+5%)	ТВ змін (інфо від актуарія)
4	Перегляд припущень на майбутнє (КНФР)	33П (КНФР)	33П (КСМ)	10 = (40-30)/(1+5%)	ТВ змін (інфо від актуарія)
5	Вивільнення частини суми коригування на нефін. ризик	33П (КНФР)	Страховий дохід	40=120/3	Сума розподілу залежить від припущень закладених при розрахунку КНФР, здійснюється після дисконтування, якщо застосовується

Подальший облік страхового контракту. Приклад 2 (3/4)

№ з/п	Зміст операції (2-й рік)	Дебет	Кредит	Сума	Коментар
6	Вивільнення ЗЗП	ЗЗП (BEL)	Страховий дохід	150 = сума факт.витрат	Сума розподілу залежить від припущень закладених при розрахунку BEL, з урахуванням інформації про фактичні витрати
7	Вивільнення ЗЗП	ЗЗП (BEL)	Страховий дохід	50 = коригув.на підст.досвіду	
8	Розподіл КСМ	ЗЗП (КСМ)	Страховий дохід	$121 = (165 + 8 + 58 + 10) / 2$	Відповідно до одиниць покриття
9	Відображення вимог за подіями, що вже настали, включно з тими, за якими не надходило вимог, та інших понесених витрат	Страхові витрати	Зобов'язання за страховими вимогами	150	Включає формування та коригування IBNR, RBNS, відображення всіх витрат, що стосуються групи контрактів (крім виключень)
10	Сплата затверджених вимог	Зобов'язання за страховими вимогами	Грошові кошти	150	Для витрат, що не сплачуються – кредитуються рахунки накопиченого зносу

Подальший облік страхового контракту. Приклад 2 (4/4)

	ЗЗП(ВЕР) + ЗСВ	ЗЗП (КНФР)	ЗЗП (КСМ)	БВ зобов'язання
Вх. баланс	(372)	(80)	(165)	(617)
Приведення до поточної ТВ	(19)	-	(8)	(27)
Перегляд оцінок	58	10	(68)	0
Відображення страхового доходу	150+50	40	121	361
Відображення страхових витрат за виплатами	(150)	-	-	(150)
Вихідні ГП	150	-	-	150
Вихід. баланс	(133)	(30)	(120)	(283)

Фінансова звітність. Приклад 2

Стаття звітності	ПВ	Кін. року 1	Кін. року 2	Кін. року 3
Грошові кошти	0	700	550	410
Балансова вартість страхового контракту	0	(617)	(283)	0
ЗЗП – BEL (Вхідні - премії)	900	0	0	0
ЗЗП – BEL (Вихідні - витрати)	(545)	(372)	(133)	0
ЗЗП – КНФР	(120)	(80)	(30)	0
ЗЗП – КСМ	(235)	(165)	(120)	0
Прибуток	0	(83)	()	()

Стаття звітності – без наростаючого підсумка	Рік 1	Рік 2	Рік 3	Усього
Результат від страхової діяльності	122	211	156	489
Дохід від страхової діяльності	322	361	296	979
Витрати на страхові послуги (очікувані)	200	200	140	600
Розподіл КНФР	40	40	30	120
Розподіл КСМ	82	121	126	259
Витрати на страхові послуги	(200)	(150)	(140)	(490)
Фінансові доходи або витрати	(39)	(27)	(13)	(79)
Фін.витрати від дисконтування BEL	(27)	(19)	(9)	(55)
Фін.витрати від дисконтування КСМ	(12)	(8)	(4)	(24)
Прибуток	83	184	143	410

Дохід та витрати від страхування. Приклад 2

	ПВ	Кін. року 1	Кін. року 2	Кін. року 3
Балансова вартість грошових потоків	0	700	550	410
Балансова вартість страхового контракту	0	(617)	(283)	0

№ з/п		За 1-й рік	За 2-й рік	За 3-й рік
1	Зміни в БВ страхового контракту (ЗЗП) за період:	0-617	617-283	283-0
2	Зміни, що не вплив. на визнання стр. доходу:			
3	Надходження премій	900	0	0
4	Дисконтування BEL та КСМ	39	27	13
5	Зміни, що вплив. на визнання стр. доходу:			
6	Розподіл BEL	-200	-(150+50)	-140
7	Розподіл КНФР	-40	-40	-30
8	Розподіл КСМ	-82	-121	-126

Приклад 1:
Сума зобов'язання 317

Приклад 1:
розподіл КСМ у 2-му та 3-му роках: 86 та 91

Премія скоригована на фін. ефект

Стаття звітності – без наростаючого підсумка	Рік 1	Рік 2	Рік 3	Усього
Дохід від страхової діяльності (1+3+4) або (6+7+8)	322	361	296	979
Витрати від страхової діяльності	(200)	(150)	(140)	(490)
Фінансові доходи/витрати	(39)	(27)	(13)	(79)
Прибуток	83	184	143	410

Приклад 1: Дохід від стр. діяльності (2-й та 3-й рік): 326 і 321 та прибуток (2-й та 3-й рік): 100 і 117

Подальша оцінка страхових контрактів без умов прямої участі. Загальний підхід (підхід, за якого не застосовується підхід на основі розподілу премії)

Планові ГПВ = Фактичні ГПВ. Зміни у фінансових припущеннях

Зміни у фінансових припущеннях. Приклад

Для чого застосовуються ставки

Для оцінки грошових потоків виконання*

Для визначення відсотків до нарахування на контрактну сервісну маржу (для страхових контрактів без умов прямої участі)

Для оцінювання змін у контрактній сервісній маржі (для страхових контрактів без умов прямої участі)

якщо суб'єкт господарювання вирішить розподіляти фінансові доходи або витрати за страхуванням між прибутком або збитком та іншим сукупним доходом щоб визначити суму фінансових доходів або витрат за страхуванням, включену до прибутку або збитку*

для груп страхових контрактів, щодо яких зміни в припущеннях, пов'язані з фінансовим ризиком, не мають суттєвого впливу на суми виплат на користь держателів страхових полісів

Які ставки застосовуються

Поточні ставки дисконту

Ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів до номінальних грошових потоків, які не змінюються залежно від доходів за будь-якими базовими статтями

Ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів

ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів до номінальних грошових потоків, які не змінюються залежно від доходів за будь-якими базовими статтями

*Різниця між сумами, визначеними із застосуванням цих ставок, та сукупному фінансовому доході/збитку, відображається в іншому сукупному доході, якщо застосовується такий вибір облікової політики

Аркуш Microsoft
Excel

Подальша оцінка страхових контрактів без умов прямої участі. Загальний підхід (підхід, за якого не застосовується підхід на основі розподілу премії)

Планові ГПВ < Фактичні ГПВ. Обтяжливі контракти

Обтяжливий контракт виникає:

При первісному
визнанні

- якщо грошові потоки виконання, виділені під контракт, будь-які раніше визнані аквізиційні грошові потоки й будь-які грошові потоки від контракту на дату первісного визнання в цілому являють собою чисте вибуття грошових коштів

Після первісного
визнання (при
подальшій
оцінці)

- якщо несприятливі зміни пов'язані з майбутньою послугою у грошових потоках виконання, віднесених на групу, що виникають унаслідок змін в оцінках майбутніх грошових потоків і коригуванні на нефінансовий ризик, перевищують балансову вартість контрактної сервісної маржі

Оцінка контрактних зобов'язань згідно загальної моделі (GMM) для прибуткових контрактів

Зобов'язання на залишок покриття (LRC)

Грошові потоки виконання, що стосуються **майбутніх послуг**

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL)

Коригування на нефінансові ризики (RA)

Контрактна сервісна маржа (CSM)

Вартість грошей в часі
(дисконтування)

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за існуючими **страховими контрактами** стосовно **страхових подій**, які ще не настали

Зобов'язання за страховими вимогами (LIC)

Грошові потоки виконання, що пов'язані з **наданими в минулому послуг**

Очікувані майбутні грошові потоки (BEL)

Коригування на нефінансові ризики (RA)

Дисконтування

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за **страховими подіями**, що вже настали, включаючи події, що настали, але за якими не надходило вимог про здійснення страхових виплат, а також інші понесені витрати на страхування

Оцінка контрактних зобов'язань згідно загальної моделі (GMM) для **обтяжливих** контрактів

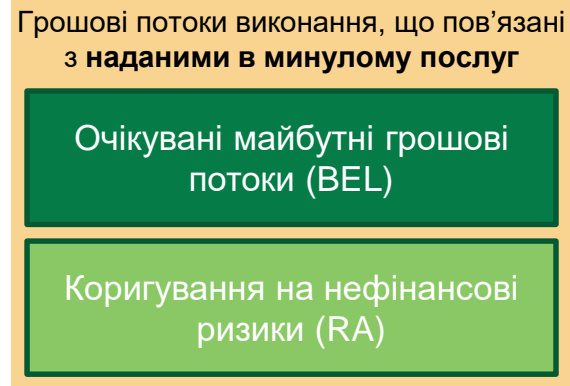
Зобов'язання на залишок покриття (LRC)

~~Контрактна сервісна маржа (CSM)~~

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за існуючими **страховими контрактами** стосовно **страхових подій**, які ще не настали

Зобов'язання за страховими вимогами (LIC)

Обов'язок суб'єкта господарювання перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за **страховими подіями, що вже настали**, включаючи події, що настали, але за якими не надходило вимог про здійснення страхових виплат, а також інші понесені витрати на страхування

Страхові витрати

Компонент збитку. Властивості

$$КЗ = (\text{Вихідні потоки} + \text{КНФР}) - \text{Вхідні потоки}$$

Компонент збитку (КЗ) є частиною зобов'язання на залишок покриття

Визнання будь-якої частини КЗ відображається у страхових витратах

Відновлення КЗ (пов'язане із майбутньою послугою) можливе в межах визнаного попередньо КЗ, а не страхових витрат

$$КЗ = КСМ - (BEL + RA)$$

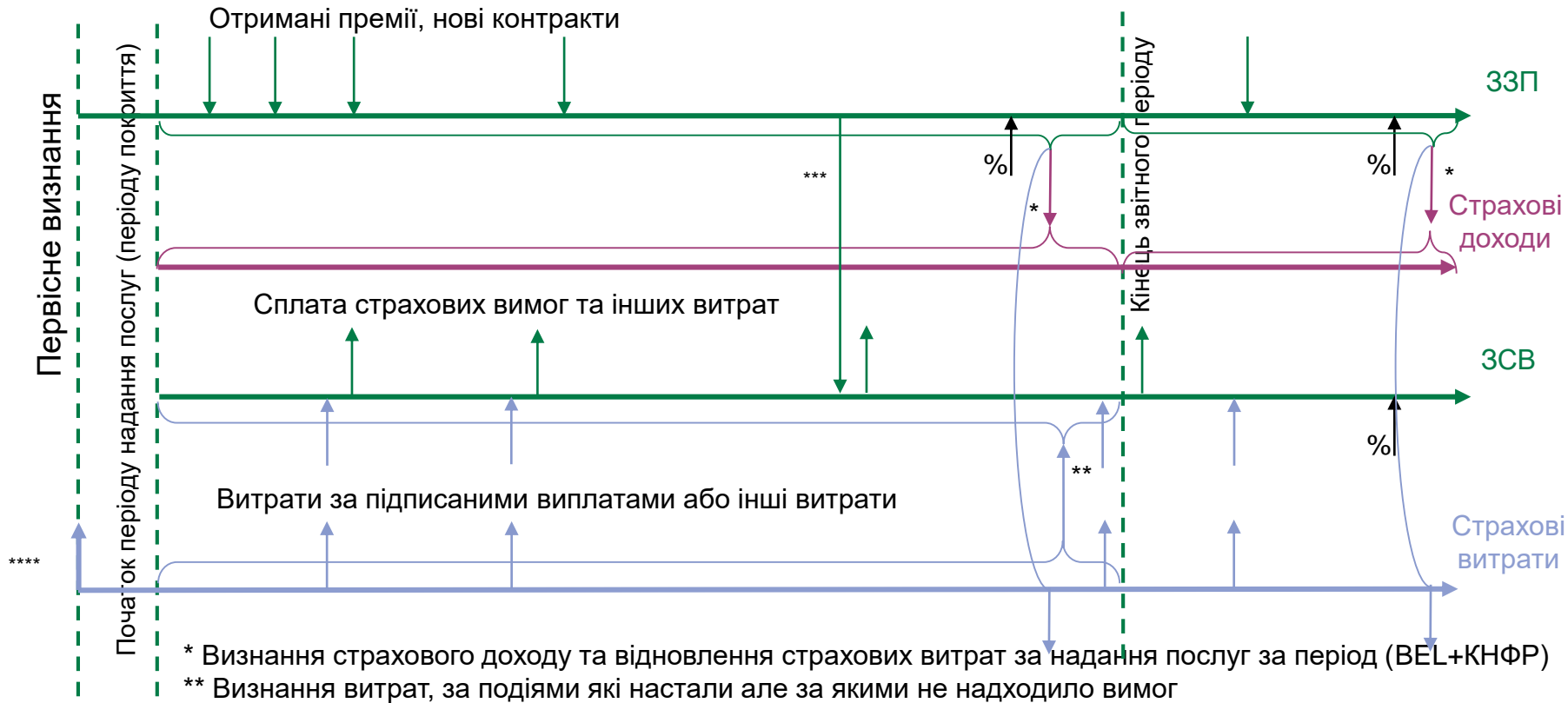

Зміни в КЗ є аналогічними до змін в ГПВ ЗЗП: дисконтування, перегляд оцінок, поступове зменшення

Розподіл ГПВ ЗЗП із наявним КЗ, передбачає відновлення визнаних збитків і виключенням відповідної суми із страхового доходу на основі систематичного розподілу. Це зводить до нуля загальні суми віднесені на КЗ до кінця покриття контрактів

Повторення. Зміни в зобов'язанні за страховими контрактами для **обтяжливих** контрактів

* Визнання страхового доходу та відновлення страхових витрат за надання послуг за період (BEL+КНФР)

** Визнання витрат, за подіями які настали але за якими не надходило вимог

*** Інвестиційний компонент

**** Визнання компоненту збитку у страхових витратах

Після визнання КЗ, суб'єкт розподіляє:

- подальші зміни в грошових потоках виконання за зобов'язанням на залишок покриття, зазначені в пункті 51, на систематичній основі між:
  - компонентом збитку за зобов'язанням на залишок покриття; і
  - зобов'язанням на залишок покриття без урахування компоненту збитку;
- винятково на компонент збитку аж до зменшення зазначеного компоненту до нуля:
  - будь-яке наступне зменшення пов'язаних з майбутньою послугою грошових потоків виконання, віднесених на групу, що виникають унаслідок змін в оцінках майбутніх грошових потоків і коригування на нефінансовий ризик; та
  - будь-яке наступне збільшення розміру частки суб'єкта господарювання у справедливій вартості базових статей.

Зміни, що розподіляються між КЗ та ЗЗП без КЗ (§51):

- оцінки теперішньої вартості майбутніх грошових потоків за страховими вимогами та витратами, вивільненими з зобов'язання на залишок покриття з огляду на понесені витрати на страхові послуги;
- зміни в коригуванні на нефінансовий ризик, визнані в прибутку або збитку через звільнення від ризику; і
- фінансові доходи або витрати за страхуванням.

Черговість відображення операцій (обтяжливі контракти)

Отримання/сплата «реальних» грошових потоків та оприбуткування нових контрактів

- Отримання премій, Залучення нових контрактів
- Сплата страхових виплат та інших витрат (та відповідне визнання витрат)
- Сплата всіх ГП, що є частиною ЗЗП, але не будуть стр. доходами (інвест.компонент, податки...)

Відображення впливу фінансових ризиків та вартості грошей в часі (визначення поточної вартості)

- Відображення впливу фін.ризиків за ставкою на дату первісного визнання (для КСМ та ГПВ)
- Відображення впливу фін.ризиків за поточною ставкою (для ГПВ, зокрема впливу на припущення, де сума виплат суттєво залежить від фін.ризиків)

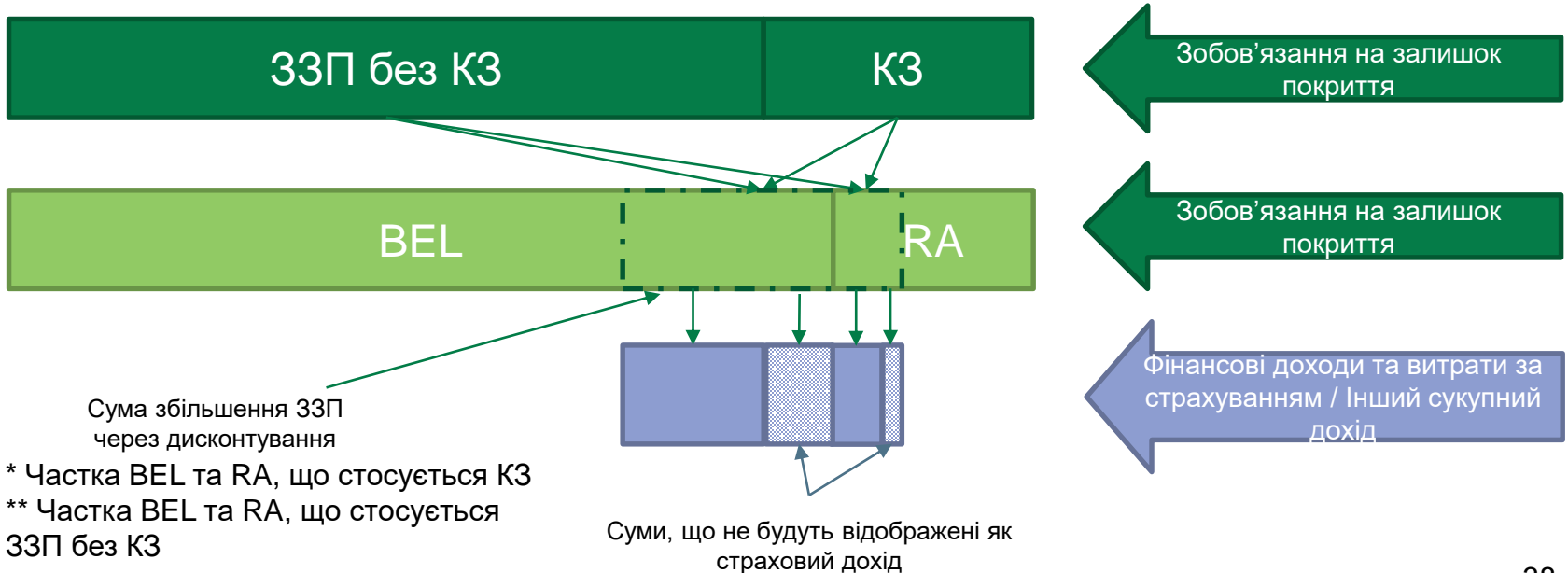
Відображення страхових доходів та страхових витрат

- Відображення у **страхових доходах та страхових витратах** ГПВ (BEL+RA) за звітний період (за надані послуги)
- Відображення витрат за подіями, що відбулися, але за якими не надходило вимог щодо сплати, та інших витрат, що стосуються звітного періоду

Відображення впливу припущень, що не пов'язані із фінансовим ризиком (ГПВ=BEL+RA), що може відновити компонент збитку

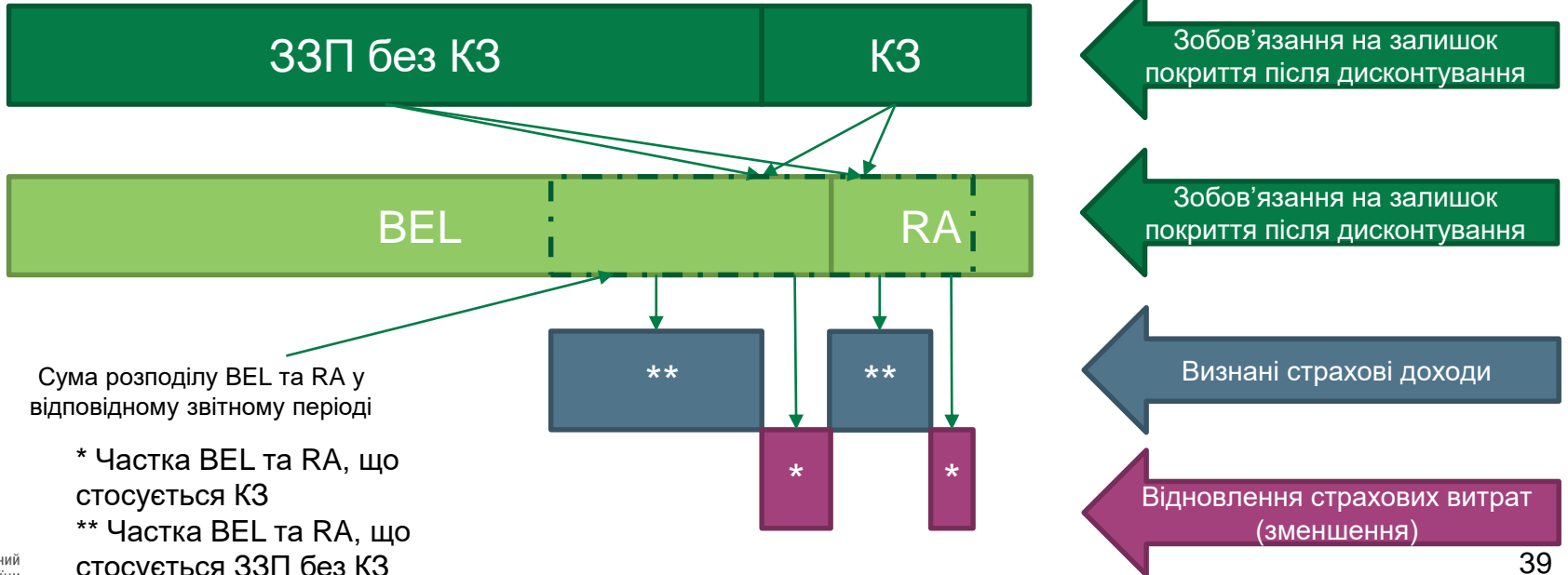
Після визнання КЗ, суб'єкт розподіляє (1/3):

- На систематичній основі подальші зміни в ГПВ за зобов'язанням на залишок покриття (ЗЗП) між компонентом збитку (КЗ) за ЗЗП та ЗЗП без урахування КЗ: **фін.доходи та витрати за страхуванням**

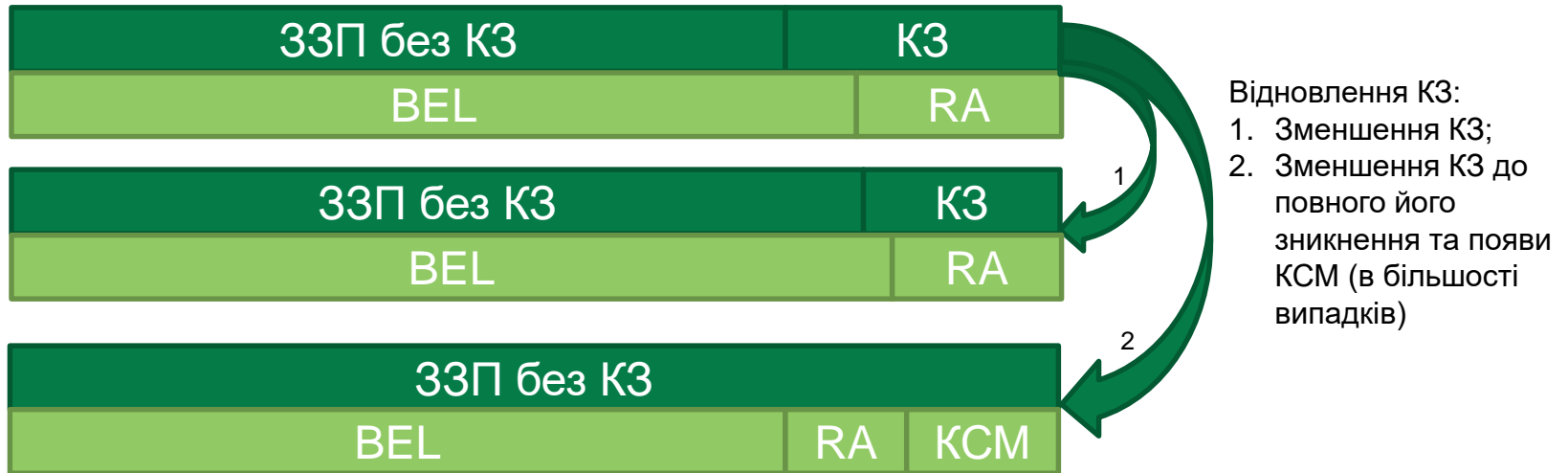
Після визнання КЗ, суб'єкт розподіляє (2/3):

- На систематичній основі подальші зміни в ГПВ за зобов'язанням на залишок покриття (ЗЗП) між компонентом збитку (КЗ) за ЗЗП та ЗЗП без урахування КЗ: ГПВ (BEL+RA)

Після визнання КЗ, суб'єкт розподіляє (3/3):

- Винятково на компонент збитку аж до зменшення КЗ до нуля будь-яке наступне зменшення пов'язаних із майбутньою послугою ГПВ, віднесених на групу, що виникають внаслідок змін в оцінках майбутніх ГПВ в КНФР

Приклад відображення у звітності обтяжливих контрактів (1/3)

При первісному визнанні групи страхових контрактів, сума зобов'язання за страховими вимогами складає 1089 грн (по 400 грн кожного року в кінці кожного звітного періоду). Період покриття – 3 роки. Премія буде отримана в перший день після початку покриття та становить 800 грн (теперішня вартість). Сума коригування на нефінансовий ризик 240 грн. Ставка дисконтування 5 %.

На другий рік після первісного визнання групи страхових контрактів, страхова компанія приймає рішення про перегляд грошових потоків виконання на 3-й рік у сумі 285 грн. Вхідні залишки на початок 2-го року:

Приклад відображення у звітності обтяжливих контрактів (2/3)

№ з/п	Зміни в БВ страхового контракту (ЗЗП) за період	За 1-й рік	За 2-й рік	За 3-й рік	№ з/п	Звіт про фінансові результати (без наростаючого підсумку)	ПВ	За 1-й рік	За 2-й рік	За 3-й рік	Разом
1	Зміна в БВ ЗЗП без КЗ (за період):	-544	317	227	1	Результат від страхової діяльності	(529)	80	314	135	(1)
2	Зміни, що не вплив. на визнання стр. доходу:				2	Дохід від страхової діяльності (1+3+4) або (11+12+13)	0	289	339	235	863
3	Надходження премій	800	0	0	3	Витрати на страхові послуги (очікувані - частка ЗЗП без КЗ)		241	241	100	582
4	Дисконтування BEL (частка ЗЗП без КЗ)	33	22	5	4	Розподіл КНФР (частка ЗЗП без КЗ)		48	48	80	176
5	Дисконтування КСМ			3	5	Розподіл КСМ			51	55	106
6	Зміни, за які СГ не очікує отримати винагороду				6	Витрати на страхові послуги	(529)	(209)	(26)	(100)	(864)
7	Дисконтування BEL (частка КЗ)	22	15		7	Витрати понесені за період		(400)	(400)	(100)	(900)
8	Розподіл BEL (частка КЗ)	-159	-159	0	8	Витрати, пов'язані із КЗ (відновлення КЗ)**			183		183
9	Розподіл КНФР (частка КЗ)	-32	-32	0	9	Витрати, пов'язані із КЗ**	(529)	191	191	0	(147)
10	Зміни, що вплив. на визнання стр. доходу:				10	Фінансові доходи або витрати		(55)	(37)	(8)	(100)
11	Розподіл BEL (частка ЗЗП без КЗ)	-241	-241	-100	11	Фін.витрати від дисконтування BEL (ЗЗП без КЗ)		(33)	(22)	(5)	(60)
12	Розподіл КНФР (частка ЗЗП без КЗ)	-48	-48	-80	12	Фін.витрати від дисконтування BEL (КЗ)		(22)	(15)		(37)
13	Розподіл КСМ		-51	-55	13	Фін.витрати від дисконтування КСМ				(3)	(3)
					14	Прибуток/ (збиток)	(529)	25	277	127	(101)

Премія скоригована на фін. ефект

Відновлення КЗ через перегляд МГПВ

Систематичний розподіл на частку КЗ

**Компонент збитку визначає суми, представлені в прибутку або збитку як сторнування збитків за обтяжливими групами страхових контрактів й виключені у зв'язку з цим із визначення доходу від страхування (§49)

Приклад відображення у звітності обтяжливих контрактів (3/3)

	ПВ	Рік 1	Рік 2	Рік 3
Балансова вартість страхового контракту (ЗЗП)	(529)	(904)	(228)	0
ЗЗП – BEL (Вхідні - премії)	800	0	0	0
ЗЗП – BEL (Вихідні - витрати)	(1089)	(744)	(95)	0
ЗЗП – КНФР	(240)	(160)	(80)	0
ЗЗП – КСМ			(53)	0
Частка в сумі зобов'язання КЗ		0,398	0,398	0
Компонент збитку (позабалансова стаття)	(529)	(360)	0*	0

*Систематичний розподіл має зводити до нуля загальні суми, віднесені на компонент збитку, до кінця періоду покриття за групою контрактів (§52).
Згідно прикладу у 2-му році КЗ збільшено на суму дисконтування (15), зменшено на суму систематичного розподілу (191) та зменшено відновленням КЗ через перегляд майбутніх ГПВ

Коєфіцієнт розподілу між КЗ та ЗЗП без КЗ

$$КР = \frac{\text{КЗ на початок періоду}}{\text{очікувані витрати у } BEL+RA}$$

КР – різний в різних періодах (причини: рух грошових коштів, додавання нових контрактів, вибуття контрактів, перегляд припущень на майбутнє)

КР визначається для кожного звітного періоду

КР може бути різним, якщо вибрано підхід не дисконтувати коригування на нефінансовий ризик

Дякую за увагу!

Національний
банк України